

واشنگتن باید در عقب‌نشینی خود از بصره بازنگری کند

به قلم مایکل نایتز (/fa/experts/maykl-naytz-0/)

۱۰ اکتبر ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/washington-should-reverse-its-retreat-basra

العربية (/ar/policy-analysis/ly-washntn-altraj-n-anshabha-mn-alsbrt/)

درباره نویسنده



مایکل نایتز (/fa/experts/maykl-naytz-0/)

مایکل نایتز یکی از همکاران ارشد انستیتو واشنگتن و متخصص امور نظامی و امنیتی عراق، ایران، یمن و کشورهای عربی خلیج است.

دکتر نایتز بارها عراق، یمن و کشورهای خلیج فارس سفر کرده و به طور منظم در خصوص سیاست‌گذاری‌های دولت ایالات متحده، کمیته‌های کنگره و افسران نظامی آمریکا در امور امنیتی منطقه.



تحلیل کوتاه

بستن پایگاه دیپلماتیک و حیاتی آمریکا در عراق پیام نادرستی درباره عزم آمریکا برای مقابله با فعالیت‌های بدخواهانه ایران ارسال می‌کند

در تاریخ ۲۸ سپتامبر در پی حمله راکتی به ساختمان کنسولگری آمریکا در بصره وزارت امور خارجه آمریکا دستور تعطیلی موقت این کنسولگری را در این استان جنوبی و نفت‌خیز عراق صادر کرد. این اقدام باعث شگفتی شد زیرا کنسولگری آمریکا در بصره به گونه‌ای طراحی شده است که دقیقاً در برابر چنین حملاتی مقاومت کند. مسئله‌ای که باعث نگرانی بیشتر می‌شود این است که این اقدام دقیقاً پیام نادرستی را به ایران و نیز همپیمانان آمریکا درباره کمپین دولت ترامپ در اعمال «فشار حداکثری» علیه تهران می‌فرستد و نشان می‌دهد که واشنگتن احتمالاً تمایلی به مقاومت در برابر کمترین میزان اقدامات تلافی‌جویانه ایران ندارد. این پیام علاوه بر ناامید کردن همپیمانان آمریکا خود به منزله دعوتی برای حملات بیشتر است و بر ناکامی مکرر آمریکا در پاسخ دادن به حملات ایران و یا گروه‌های نیابتی آن به تاسیسات آمریکایی‌ها صحنه می‌گذارد.

حملات به تاسیسات دیپلماتیک آمریکا

در ۷ سپتامبر جوانان عراقی کنسولگری ایران در شهر بصره و نیز دفاتر محلی گروه شبه‌نظامی شیعی مورد حمایت ایران موسوم به عصائب اهل الحق را غارت کردند و به آتش کشیدند. از آن زمان به بعد شبه‌نظامیان نیابتی ایران با انجام چندین حمله راکتی دیپلمات‌های آمریکایی را مورد آزار و اذیت و تهدید قرار داده‌اند.

● در ۷-۸ سپتامبر سه راکت ۱۰۷ میلی‌متری و یک راکت ۱۲۲ میلی‌متری از شرق بغداد به سمت تاسیسات سفارت آمریکا در بغداد پایتخت عراق شلیک شد. این راکت‌ها در فاصله زیادی از مجموعه بزرگ سفارت آمریکا فرود آمد و همین عدم دقت نامعمول در هدف‌گیری نشان می‌دهد که هدف از شلیک آن‌ها فقط صدور نوعی هشدار بوده است.

● در ۸ سپتامبر دو راکت ۱۰۷ میلی‌متری به سمت کنسولگری آمریکا در بصره شلیک شد که هم‌جوار فرودگاه بین‌المللی این شهر است. هر دو راکت در فاصله زیادی از فرودگاه فرود آمد که باز هم نشان داد هدف از شلیک آن‌ها فقط نوعی هشدار بوده است.

● در ۲۸ سپتامبر سه راکت ۱۰۷ میلی‌متری دیگر به سمت کنسولگری بصره شلیک شد. دو مورد از این راکت‌ها به زمین کنسولگری اصابت کرد هرچند خسارت یا تلفاتی در بر نداشت.

تنها چند ساعت بعد از حمله آخر واشنگتن از قصد خود برای تعلیق موقت فعالیت‌ها در بصره و خارج کردن کارکنان دیپلماتیک خود از این شهر خبر داد. همچنین وزارت امور خارجه آمریکا توصیه‌های سفر اتباع این کشور را به عراق به‌روز کرد و از آمریکایی‌ها خواست به عراق سفر نکنند و هشدار داد که «اتباع آمریکا در عراق در معرض خطر بالای خشونت و آدم‌ربایی قرار دارند».

مزیت‌های ماندن در بصره بیشتر از خطرات آن است

تعطیلی کنسولگری بصره بی‌شک ناشی از احتیاط فراوان درباره حفاظت از جان پرسنل آمریکایی است که امری قابل درک است. شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران در این منطقه هر روز در حال قدرت گرفتن بیشتر هستند و همین امر خطر ربوده شدن آمریکایی‌ها را افزایش می‌دهد و باعث می‌شود تعامل و ارتباط کارکنان کنسولگری با ذی‌نفعان عراقی دشوارتر شود. خطر حملات راکتی مداوم و یا حمله تظاهرکنندگان مورد حمایت شبه‌نظامیان نیز خطری واقعی است. نیروهای امنیتی عراق احتمالاً تمایلی برای دفاع از کنسولگری در برابر تهدید دوم ندارند همانگونه که آن‌ها به شورشیان اجازه دادند در ۷ ژوئن به کنسولگری ایران در بصره و نیز در سال ۲۰۱۴ به کنسولگری ترکیه در این شهر حمله شود. این‌ها تنها دو مورد از حوادث مشابه است.

با این حال هیچ یک از این خطرات دلیل کافی برای تعطیلی کنسولگری بصره نمی‌تواند باشد زیرا که همه این خطرات را می‌توان کاهش داد و یا کلاً حذف کرد. برای جلوگیری از آدم‌ربایی‌ها هم می‌توان کنسولگری را موقتاً به روی مراجعان بست و مراسم‌ها را در داخل آن یا جایی نزدیک آن مثلاً داخل مجموعه فرودگاه که دارای استحکامات دفاعی و کنترل‌های امنیتی خاص خود است برگزار کرد. کنسولگری آمریکا در بصره برخلاف کنسولگری‌های ایران و ترکیه در این شهر بیرون بصره و در درون مجموعه فرودگاه بین‌المللی این شهر قرار دارد و می‌توان استحکامات دفاعی آن را با استفاده از نیروهای زبده عراقی (نظیر نیروهای ضد تروریسم و یا نیروهای واکنش سریع از ستاد فرماندهی عملیات بصره) تقویت کرد. مناسب‌تر است که به جای صدور دستور خروج همه پرسنل آمریکایی تمایل دولت عراق را به تامین این سطح از حفاظت امنیتی مورد سنجش قرار داد. تخلیه کنسولگری را تنها موقعی می‌توان مد نظر قرار داد که شرایط بیش از حد بی‌ثبات باشد و دولت میزبان از تامین امنیت مورد نیاز کاملاً ناتوان باشد و یا اینکه تمایلی به این کار نداشته باشد که در مورد عراق ظاهراً هیچ یک از این دو حالت مصداق ندارد.

علاوه بر این با اینکه حملات راکتی بی‌شک امری نگران‌کننده است اما کنسولگری بصره با هزینه فراوانی که برای مالیات‌دهندگان آمریکایی دربرداشته به گونه ویژه‌ای طراحی شده تا تحت چنین حملات آزاردهنده‌ای نیز توانایی ادامه فعالیت در آن ممکن باشد. پرسنل آمریکایی و انگلیسی بیش از ده سال نزدیک فرودگاه بصره استقرار داشته‌اند و دورانی را شاهد بوده‌اند که در آن هر شب حدود ۴۰ پرتابه انفجاری بر سر آن‌ها یا منطقه‌ای نزدیک آن‌ها فرود می‌آمد. آن‌ها این مقر را در بصره تحت هر شرایطی حفظ کردند تا نشان دهند شرکای عراق در ائتلاف مرعوب نمی‌شوند و اجازه نمی‌دهند این شهر به دست شبه‌نظامیان بیفتد. ولی در شرایط فعلی شلیک پنج راکت در یک ماه باعث شده آمریکایی‌ها به فکر خروج بیفتند.

حتی اگر پیامدهای نمادین و سنگین این امر را هم ناچیز بشماریم باز هم ادامه تعطیلی کنسولگری تبعات عملیاتی بسیار جدی در پی خواهد داشت و باعث خواهد شد آمریکا - و شرکت‌های آمریکایی - فرصت‌های سیاسی و اقتصادی را در این ایام حساس از دست بدهند. ماه قبل عراقی‌ها در بصره برای ابراز خشم خود از ایران به ساختمان شاخص کنسولگری این کشور در مرکز بصره حمله کردند. کنسولگری ایران در این شهر نماد گستاخی ایرانی‌ها در شهری است که آسیب زیادی در دوره جنگ ایران و عراق دیده است. واشنگتن به جای اینکه تعهد خود را به مردم خشمگین و فقیر بصره نشان دهد اجازه می‌دهد که آمریکا را با قلدری به خارج شدن از بصره مجبور سازند. فعالیت‌های «تیمی دیویس» سرکنسول بانرزی و پرکار آمریکا در این شهر تازه باعث شده بود دیپلماسی آمریکا در اینجا رونق پیدا کند. اگر کنسولگری آمریکا به‌زودی باز نشود واشنگتن اساساً به تهران کمک کرده است نفوذ خود را در یکی از مناطق نفت‌خیز جهان تقویت کند و به این ترتیب بصره به بهترین محل برای پرورش آن دسته از شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران تبدیل شود که از نفت منطقه استفاده می‌کنند و به اعمال قدرت و کسب ثروت می‌پردازند.

کنسولگری بصره همچنین نقشی حیاتی در رشد سرمایه‌گذاری آمریکا در بخش انرژی در جنوب عراق دارد. شرکت‌هایی از قبیل شورون اکسون موبیل جی‌ای و اورپون گاز بعد از یک شروع آهسته در شرایط کنونی در حال بالا بردن سهم خود در بخش انرژی جنوب عراق از طریق کسب میلیاردها دلار در تجارت محلی هستند. نمایندگان کنسولگری آمریکا قرار است در تاریخ ۹ و ۱۰ اکتبر در کنفرانس سرمایه‌گذاری بصره که در شهر استانبول برگزار می‌شود شرکت کنند و اگذار کردن این فرصت‌ها به شرکت‌های ایرانی چینی و روسی افتضاح خواهد بود به‌ویژه با توجه به این مطلب که آمریکا قبل از خروج نظامی از عراق در سال ۲۰۱۱ حدود یک هزار و پانصد میلیارد دلار در عراق هزینه کرده است. ولی اگر دیپلمات‌های آمریکایی با اولین باد مخالف بصره را ترک کنند دقیقاً این امر اتفاق خواهد افتاد. در عوض بازگرداندن کنسولگری بصره به حالت فعالیت کامل یک پیام قوی به شرکت‌های آمریکایی خواهد فرستاد شرکت‌هایی که پیش از

این هم درباره سرمایه‌گذاری در عراق با احتیاط برخورد می‌کرده‌اند

علاوه بر این شرکت‌های آمریکایی در راس تلاش‌هایی قرار دارند که برای جلوگیری از هدر رفتن مقادیر زیادی از گاز طبیعی عراق صورت می‌گیرد که در حال حاضر عراق با آتش زدن بر سر چاه آن را تلف می‌کند. استفاده از این گاز در کنار کمک به عراق برای تامین نیاز خود به برق در طول دوره اوج مصرف در تابستان باعث می‌شود یکصد میلیون دلاری که عراق هر ماه برای واردات گاز از ایران اختصاص می‌دهد نیز کاهش یابد. در گذشته این دست پرداخت‌ها از طرف عراق در نهایت در اختیار سپاه پاسداران ایران و نیز حزب‌الله لبنان قرار گرفته است.

توصیه‌هایی برای سیاست‌گذاری آمریکا

وزارت امور خارجه آمریکا باید سریعاً از دولت تازه تشکیل‌شده در عراق بخواهد ضمانت‌های محکمی در زمینه تشدید تدابیر امنیتی برای کنسولگری آمریکا فرودگاه و نیز بخش‌های شرقی و باتلاقی بصره که عمدتاً برای حملات راکتی استفاده می‌شود ارائه کند. وزارت امور خارجه آمریکا همچنین باید حیدر العبادی نخست‌وزیر کنونی و عادل عبدالمهدی نخست‌وزیر آینده را در تلاش‌ها برای جلوگیری از ربایش پرسنل آمریکایی سهیم کند. با کسب این ضمانت‌ها آمریکا باید به سرعت بازگشت دیپلمات‌های خود را به بصره اعلام کند. اگر دولت آمریکا دغدغه‌های کلی‌تری درباره مقرون به صرفه بودن حضور خود در بصره دارد باید این مسئله را از نحوه واکنش خود به ارباب گروه‌های مورد حمایت ایران جدا کند. کاستن از میزان حضور یا تغییر شکل آن شاید توجیه‌پذیر باشد ولی الان زمان عقب‌نشینی نیست. در صورت لزوم می‌توان تعداد کارکنان کنسولگری را به پایین‌ترین سطح تقلیل داد ولی در کنار این حضور کم‌رنگ‌تر می‌توان با به راه انداختن یک کمپین تبلیغاتی بر تعهد آمریکا به شهر بصره تأکید کرد. آمریکا هر سال بیش از ۲۵۰ میلیون دلار برای این کنسولگری راهبردی که کامل هم از آن استفاده نمی‌شود هزینه می‌کند ولی اگر یک شرکت آمریکایی بتواند برنده حتی یک طرح زیرساختی متوسط در بخش انرژی شود ده برابر این هزینه به جیب آمریکایی‌ها بازمی‌گردد.

مهمتر اینکه حضور کامل دولت آمریکا در بصره باعث می‌شود ایران به پیروزی تبلیغاتی دست نیابد با نفوذ محلی آن مقابله شود و میزان درآمدی که این کشور از محل فروش گاز به عراق به جیب می‌زند کاهش یابد. اگر واشنگتن در اعمال فشار به ایران جدی است باید نشان دهد که می‌تواند درباره اقدامات تلافی‌جویانه نیز مقاومت کند. در غیر این صورت واشنگتن این پیام واضح را برای عراقی‌ها ایرانی‌ها و همه کشورهای خاورمیانه چه دوست و چه دشمن خواهد فرستاد که آمریکا در برابر ارباب‌ها آسیب‌پذیر است.

*مایکل ناپیتز از پژوهشگران ارشد انستیتو واشنگتن است که دوره‌هایی طولانی در مجموعه فرودگاهی بصره حضور داشته و بیش از یک دهه در این استان عراق کار کرده است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Unpacking the UAE F-35 Negotiations

فوریه ۲۰۲۲

Grant Rumley

(/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations)



How to Make Russia Pay in Ukraine: Study Syria

۱۵ فروردین ۱۴۰۲

Anna Borshchevskaya

[\(/policy-analysis/how-make-russia-pay-ukraine-study-syria\)](#)



BRIEF ANALYSIS

Bennett's Bahrain Visit Further Invigorates Israel-Gulf Diplomacy

۱۴ فروردین ۱۴۰۲

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/bennetts-bahrain-visit-further-invigorates-israel-gulf-diplomacy\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/syast-amryka/\) سیاست آمریکا](#)

[\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\) انرژی و اقتصاد](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/raq/\) عراق](#)

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ایران](#)